

אור דוד

מוקדש לע"נ
הבה"ח
דוד
צברדלינג ז"ל
בן שלמה זלמן
ושושנה נעמי
ה'ו.

פרשה	כניסת שבת			יציאת שבת			מס' גיליון
	ירושלים	בני ברק	חיפה	ירושלים	בני ברק	חיפה	
כי תצא	18:37	18:55	18:47	19:49	19:51	19:51	9

"דבר בעיתו מה טוב" – מאורעות התנ"ך בתאריך היומי, על פי ספרו של הבה"ח דוד צברדלינג.

ט' אלול: ה' וַתֵּהָרֵם בְּלִהָה וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב בֶּן: ו וַתֹּאמֶר רַחֵל דָּנְנִי אֱלֹהִים וְגַם שָׁמַע בְּקִלִּי וַיֵּתֶן לִי בֶן עַל כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ יַעֲקֹב:

(בראשית ל, ה-ו)

(רבינו בחיי שמות פרק א, פסוק ו)

י' אלול: כ וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יוֹם הַלֵּדָת אֶת פְּרִיעָה וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה לְכָל עַבְדָּיו וַיֵּשֶׂא אֶת רֹאשׁ שָׂר הַמִּשְׁקִים וְאֶת רֹאשׁ שָׂר הָאֲפִים בְּתוֹךְ עַבְדָּיו: כֹּא וַיֵּשֶׂב אֶת שָׂר הַמִּשְׁקִים עַל מִשְׁקָהוּ וַיֵּתֶן הַכּוֹס עַל כַּף פְּרִיעָה: כב וְאֶת שָׂר הָאֲפִים תָּלָה בְּאֶשֶׁר פֶּתֶר לָהֶם יוֹסֵף: כג וְלֹא זָכַר שָׂר הַמִּשְׁקִים אֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁכַּחְהוּ:

(בראשית מ, כ-כג)

(תורת משה לחת"ם סופר סוף פרשת ויחי)

מר"ן בן איש חי – פרשת כי תצא שנה ראשונה.

א. צריך לשקול בעין יפה שנאמר (דברים כה, טו) אבן שלימה וצדק יהיה לך צדק משלך ותן לו (בבא בתרא פח, ב), וכן צריך למדוד בעין יפה שנאמר איפה שלימה וצדק וגו', וכמה עין יפה אחד ממאה בלח ואחד מארבע מאות ביבש לפי שהלח נדבק וכל זה השיעור הוא במקום שנהגו לשקול עין בעין, אבל במקום שנהגו להכריע חייב להכריע טפח במיני מאכל ומשתה, אבל בשאר דברים די בהכרעה מועטת ובלבד שיהיה אחד מארבע מאות, ואם הוא פחות מליטרא אף לאוכלין ומשקין אין צריך הכרעה טפח, ופה עירנו בגדד אין מנהג ברור בזה, לכך יזהרו לפחות בשיעור זה שהוא אחד ממאה בלח ואחד מארבע מאות ביבש:

ב. כל המשהה בביתו או בחנותו משקל חסר או מדה חסרה עובר בלא תעשה (דברים כה, יג) שנאמר לא יהיה לך בכיסך אבן גדולה וקטנה, ואפילו אינו מודד בה כלל גם כן עובר, ונמצא לאו זה עובר עליו אפילו בעת תפילת הנעילה ביום הכיפורים, והוא הדין דבר הדומה לזה שלא ישהה שטר פרוע, גם לא ישהה מטבע שהוא נחושת ומצופה בכסף וכיוצא בזה:

ג. התורה הקפידה על מדות ומשקלות בכל שהוא, שאם שקל במשקל חסר או מדה חסירה ממנהג המדינה אפילו דבר מועט עובר בלא תעשה ד"לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה" (ויקרא יט, לה), ואמרו חכמינו זכרונם לברכה (יבמות כא, א) קשה עונשן של מידות ומשקלות יותר משל עריות מפני שזה גוזל את הרבים ואינו יודע למי יחזיר, ואע"פ שאמור יעשה בהם צרכי רבים אין זו תשובה הגונה:

ד. אע"פ שאמרו שאין לעשות משקלות מן מיני מתכות כי אם מצחיח סלע, מכל מקום בזמן הזה נהגו לעשות משקלות של מתכות ע"פ חוקי הממשלה כי הממשלה עושה אותם בחותם שלה ומוסרתם לכל אדם הצריך לזה, ונמצא דכולי עלמא סברי וקבולי בהכי, ולכן אע"פ שברוב הימים נחסרים מעט כולי עלמא ידעי וסבירו וקבילו: מיהו חנוונים שמוכרים שמן שומשומין בכלי של מדה שיש להם, וזה הכלי לרוב הימים נדבקים בו שמרים כטיט עב בקרקעיתו ובדופניו ועל ידי כן מוכרח שהמדידה שתהיה בו היא חסרה, ולכן צריך החנווני לנקותו היטב שתי פעמים בשבוע מכל שמרים הנדבקים ומתקבצים בו כיון שהוא מוכר תדיר, אבל אלו שיש להם מקום שקורין בערבי בזאר"ה (בית הבד ליצור שמן) ששם עושין מלאכת השמן ומוכרים לחנוונים בכלי גדול שקורין בערבי פאר"ג (מיכל זכוכית גדול לנוזלים) אין אלו מוכרים ומוודדים בכלי זה תדיר כמו החנווני, וגם עוד אלו דרכן להשהות המדה הפוכה על כלי הלוקח אחר שנפסק ממנו הקלוח עד שיטיפו ממנה שלש טיפין, לכן אפשר שיש לאלו דין הסיטון דאמרו רבותינו ז"ל (בבא בתרא פז, א) שצריך לקנח מדות הלח אחד לשלושים יום:

ה. חנווני השוקל דבר לח כמו תמרים לחים או בשר וכיוצא צריך לקנח המאזנים שנותן בהם הלח בכל פעם ששוקל בהם, גם צריך לקנח המשקל פעם אחת בשבוע מפני שידיו של חנוני מלוכלכים בלח ועל ידי כן יתלכלך המשקל ומכביד אותו לכלוך, ואע"ג דאם יכביד הוא פסידא דחנוני וטובה דלוקח, הצריכו אותו לכך מפני שפעמים החנוני קונה איזה דבר ושוקל בו ונמצא גוזל, אך הרמב"ם ז"ל (פ"ח מהל' גניבה ה"יח) נתן טעם כדי שלא יעלה חלודה מחמת הכלוך דאם מעלה חלודה הוא נחסר:

ו. אפילו השוקל או המודד בחסר כל שהוא לנכרי, עובר בלא תעשה וחייב להחזיר מפני שהוא מטעהו והרי זה גונב ממש, והרי הוא בכלל "כי תועבת ה' אלהיך כל עושה אלה, כל עושה עול" שהוא לרבות העושה עול לנכרי (בבא בתרא פח, א), ואיתא בתנא דבי אליהו זכור לטוב (תנדבא"ר טו) שהביאו בילקוט פרשת צו, שאמר אליהו זכור לטוב בא אחד וישב כנגדי והיה בו מקרא ולא היה בו משנה אמר לי רבי מעשה היה כי מכרתי לגוי ארבעה כורים של תמרים ומדדתי לו בבית אפל מחצה על מחצה, אמר לי אתה והאלהים שבשמים יודע במדה שאתה מודד לי, וחסרתי במדידה שלש סאין של תמרים, לאחר מכן נטלתי המעות ולקחתי בהם כד שמן והנחתיו במקום שמכרתי התמרים ונקרע הכד ונשפך, אמרתי לו ברוך המקום, ברוך שאין לפניו משוא פנים, הכתוב אומר (ויקרא יט, יג) לא תעשוק את רעך ולא תגזול וגזל הגוי אסור, ופרשו במקום אחר (יחזקאל יח, יח) כי עשק עשק עד כאן לשוננו:

מאורות המגילה – מסכת מגילה דף לא ע"ב.

הגמרא שואלת בעניין ההפטרות: **בתשעה באב גופיה מאי מפטרינן** כלומר מה קוראים בהפטרות ב' באב? **אמר רב קוראים בפרשת (ישעיהו א, כא) איכה היתה לזונה** שואלת הגמרא **מקרא מאי** מה קוראים בתורה באותו יום? **תניא שנינו אחרים אומרים בתשעה באב קוראים (ויקרא כו, יד) ואם לא תשמעו לי** שפרשה זו מדברת על הקללות שמגיעות בעקבות חורבן הבית וחורבן ארץ ישראל בגלל עוונות ישראל ר' נתן בר יוסף אומר קוראים בפרשת (במדבר יד, יא) **עד אנה ינאצוני העם הזה** בפרשה זו מסופר על תלונות בני ישראל בעקבות דברי המרגלים ושמשה בתפלל כדי להקל על ענשם, המרגלים חזרו בתשעה באב (רש"י) **ויש אומרים** שקוראים בפרשת (במדבר יד, כז) **עד מתי לעדה הרעה הזאת** פרשת זו מציינת את העונש שהטיל ה' על בני ישראל בגלל תלונותיהם ובגלל הנסיון של חלק מהעם לעלות לארץ ישראל נגד רצון ה'. **אמר אביי בהאידיגא נהוג עלמא למיקרי** קעת נוהגים כל העולם לקרא בפרשת (דברים ד, כה) **כי תוליד בנים ובנות** (יג) **אסוף אסיפם**:

אילן החיים – פירוש הסולם על הזוהר הקדוש, פרשת כי תצא.

(ו) **ורבנן מארי מתניתין וכו'**: והתחבית ומשום זה המפורש, וע' לשון עשה כל זה בחכמת בעלי המשנה, אמרו, שהמטרינא, שהיא עולות, נאמר בה, ומלכותו בכל משלה, שהיא מושלת גם על הקליפות, וע"כ אחר שנתלכשה אסתר במלכות, בסויה ותלבש אסתר מלכות, שלטה אסתר על אחשורוש ואומתו, ונאמר בהם והרגו בשונאיהם, ואם תאמר שנתחד עמה אחשורוש, חס ושלום, אע"פ שהיו בבית אחד לא נתיחדה עמו, אלא כמו יוסף, שנאמר בו ותנת בנדר אצלה, שאינו נאמר לבושו, אלא בגדו, שהוא לשון בוגדים בגדו, שהיא בוינת חיצונית שלו, שיש בה אחיזה לקליפה.

(ז) **והכא פתרא רבכא וכו'**: וכאן פתח גדול, ומשום זה אסתר הוא לשון סתר ככתוב, אתה סתר לי, כי השכינה הסתירה מאחשורוש, ונתנה לו שדה במקומה, והיא חזרה לזרועו של מרדכי, ומרדכי שהיה יודע חסד, למי שגמל חסד עמך, כי הכלה שלך, עשית את הים ליבשה, ובה טבעו המצרים, ונקראו כוס מלא, כי בתחלה היתה כס ים, אליהו, רעיא מהימנא, כלה זו שלך, דהיינו שהיא המלכות, נתתי אותה לו, שיגדל אותה המלכות, נתן אותה הקביה לאברהם, לגדל אותה בשבילך, ומשום שהוא שמר אותה, היא י"ג מדות הרחמים, הרמזים בג' מלים, והיא נקראת בתו, והו שאמר, בת היתה לו לאברהם וכל שמה (כ"ל ויחי אור רע"ז) ובה קיים כל התורה כולה, ואפילו עירובי תבשילין, השם דה"ה, ובאמצע הוא א"ל, וטמון לסופם שלך, דש' וישמור משמתי וגר' ותא הית אליה, הוא דה"ה השני, ע"י לעיל (בשלח אות קע"ג).

(ח) **אמר ר' יוחנן** כמו ויחי אורמן את הדסה, והקביה ברכי ע"ב אברהם על ע"ב אומות, שהם ע' אומות ועשושך, מצד השמאל, דהיינו המלכות, היתה ל' הלכה היא אותיות הלכה, כי מצד ימין, אות י"ז, ונתן אותה הקביה ליצחק לו ולזרעו, העלה אותה בגדולה, במדת החסד של אברהם, לו סגולה בע"ב שמה, דהיינו לאחר שהמלכות היתה ביתו, בשבילה, פתח התרוחה, לגמול קבלה אותם, והיה מנצח לכל אומה ולשון, חסד עם כל באי עולם.

(י) **ורבנן דאיהו גמיל וכו'**: ומשום כתוב, מוליד לימין משה זרוע תפארתה, שהוא גמל חסד עמה, כשבניו של אברהם היו שהיא המלכות, ובקוץ מים, שקרעת הים מערבון, בכמה עונות שלהם, אפר בשביל בניו ב"ב קרעים, כחשבון וק' ובוכות שהוא ואו, שזוהי המלכות ושלמות שתבא לנאל אותה בגאולה ואחרונה, שנאמר לו הכביה, רעיא מהימנא לו הית גמל הא' שבמילוי ו"ו, הרומזת על הארת הבינה שלה, דהיינו שהיא משלימה במחיו דג"ה, בה פח שהיה הוא, חסד ההמשך).

"אביעה חידות מני קדם" חידון לפרשת "ארתחששתא" (עזרא פרקים ד, ז-ו), על פי ספרו של הבח"ה דוד צברדלינג.

א.	מה לארתחששתא שלוחו ועל ירושלים הלשינו	ד.	באיזה ספר ראה שזכון הדבר הזה
ב.	מה רוזום היה ועימו שמישי ספרא	ה.	מהיכן נבוכדנצר את הכלים הוציא ואותם איתו לבבל הביא
ג.	עכשיו תבטלו את מי עד שיקבלו רשות מבוני	ו.	מה עוד ה' עשה כשנתן לישראל את השבועה

אמר ר' יוחנן כשנבין את חסד ה' ויחזיקו ביה ויחזיקו ביה ויחזיקו ביה

פתרונות ניתן לשלוח לכתובת: or.david.way@gmail.com

שבת שלום